

BÚCSÚ DR. HRUBI LÁSZLÓTÓL¹

Tisztelt gyászoló család! Tisztelt búcsúzó és emlékező egybegyűltek!

Búcsúzni jöttünk a 60 éves korában eltávozott dr. Hrubí Lászlótól. Sokféle búcsú ez. Búcsú a család imádott és szeretett tagjától, a munkatárstól, a tanártól és a baráttól. Búcsú a vasasi kisfiútól, a közgazdász hallgatótól, egy jobbra fordulni látszó, de rövidre szabott korban a közgazdász pályát választó fiatalembertől, akinek a családban, a pécsi Zrínyi Miklós Kereskedelmi Technikumban kapott és önmagában megérlelt erkölcsi tartása végigköveti pályáját.

Vasasi kortársaitól, iskolatársaitól eltérő pályát futott be. Első generációs értelmiségi lett. Ennek az útnak a megtétele nagy erőfeszítést követelt. Élvezte a tudás egyre gazdagabb tárházát, azokat a módszereket, amelyekkel csillapíthatatlan tudásszomját elégíthette ki. Nemcsak jó fejű, jó képességű ember volt, hanem figyelmet érdemlő szorgalommal vetette bele magát a közgazdaságtudomány és a kultúra részleteibe. Bányász elődeinek tett fogadalma szerint nem hátrált meg a kihívásoktól.

Az ifjúkorában szerény, szinte visszahúzódozó fiatalembertől búcsúzunk, akit a közönségi vitákban elhangzott figyelemfelkeltő hozzászólásai miatt az egyetemi ifjúság a közösség élére állított, noha nem ő volt akkor a felsőbbség kiszemelt favoritja. Ifjak alkotta közösséget vezetni és kiváló tanulmányi eredményeket elérni – az 1970-es évek legelején nem volt szokásos és társadalmilag megkívánt követelmény.

Barátságunk ekkor, több mint 40 éve kezdődött. Sokakkal – Szabolcs Imrével, Eperjesi Ferivel, Fojtik Jancsival, Rechnitzer Jancsival és Töröcsik Marival, s még hosszan sorolhatnám a neveket – együtt büszkéek voltunk arra, és sikerélményt is jelentett, hogy az ország második közgazdasági intézményének a létrejöttében tevékenykedhettünk, hittünk abban, hogy nagyon fontos dolgot csinálunk. A területi egyenlőtlenségek mérséklése iránti ösztönös vágyunk – amely később kutatási tematikává nemesült – erre a közvetlen élményre és tapasztalatra vezethető vissza.

Az egyetem befejezése után 1974-től Bihari Ottó akadémikus hívására az MTA Dunántúli Tudományos Intézetében kezdett dolgozni. A rövidre sikerült magyar átalakulás egyik eredményének számító pécsi közgazdaságtudományi karról kikerülve egy új intézmény megszervezésében szerzett tapasztalatait a régi intézet átalakításában kamatoztatta eredményesen. A Dunántúli Tudományos Intézet ekkor lett megfiatalodott kutatói karral a magyar területfejlesztés vezető intézménye. Pályafutásunkban ezt követően is sok hasonlóság mutatkozott.

---

¹ Elhangzott 2012. március 30-án dr. Hrubí László temetésén a Pécs-vasasi temetőben.

Hrubi László egy rapszodikusán változó kor ígéretes kutatója volt: társadalomtudós, regionális stratégia és közösségszervező. Foglalkozott mindazzal, ami egy területi és egy munkahelyi közösség életét tervezi, szervezi és szabályozza. Kutatott és szakszervezeti vezetőként közösséget épített. Tette olyan évtizedekben – pályája felét a laza tervezésben, felét az áhított, de be nem teljesedett piacgazdaságban –, amikor erősebb volt a parancs a szervezésnél, a törvény az igazságnál, majd pedig az önmegvalósítás a tehetségénél és sokszor a teljesítményénél.

Halk szavú, türelmes, mégis a regionális tudomány minden fontos alapkérdésével kapcsolatos vitában kritikusan mérlegelő, de határozott véleményt kifejtő személyiségét szakmánk a tekintélyes, katedra nélküli professzorok között tartotta számon.

Másként volt ő eligazító, mint generációnk tagjainak többsége. Kérdései, bizonytalanságot jelző karmozdulata, bocsánatot kérő főhajtása – csakúgy, mint indulatos kifakadásai –, amelyekkel régen vezetői rosszallását váltotta ki, újabban pedig a változtatni szándékozók hitét, reményeit megcsúfoló ügyeskedők, „a múltat végképp eltörölni” akaró helyezkedők számára váltak szavai kényelmetlenné – gondolkozni kényszerítették a vele együttműködő szakembereket, barátait és hallgatóit. Egyenes természete nem tűrte sem a hízélgést, sem az őszinteség hiányát.

Munkája során nem felejtette el, hogy honnan érkezett. Nem feledkezett meg a vidéki emberek szolgálatáról. Nem szűkkeblű módon, hanem a szélesebb nemzetgazdasági és nemzetközi összefüggésekre is figyelemmel fogalmazta meg kutatási téziseit és eredményeit. Ellenfele és éles kritikusa volt a provincializmus mindenfajta megnyilvánulásának. Modern, versenyképes, fenntartható vidéki gazdaság kiépítését, fejlesztését tartotta szükségesnek. Ennek kimunkálására irányultak kutatásai. Alapos ismerője volt a térformáló infrastrukturális folyamatoknak, a szolgáltatási ágazatoknak – ebből a tárgykörből készült egyetemi doktori értekezése –, a gazdasági fejlődés területi összetevőinek.

Jó képességekkel áldotta meg a sors a tudományos szabályszerűségek gyakorlati alkalmazását illetően. Szenvedélyesen érdekelte a valóság és annak megjavítása. Szinte megszámlálhatatlan dél-dunántúli regionális, megyei, kistérségi és települési koncepció, stratégia kidolgozásának irányítását végezte vagy vett részt azokban szakértőként. Tartalmas kapcsolatokat alakított ki a kereskedelmi és iparkamarákkal és számos önkormányzattal. Jelentős érdemei voltak a kelet-európai környezetvédelmi kutatási együttműködés szervezésében az 1980-as években. Hosszú ideig gondozta az RKK Discussion Papers című, angol nyelvű sorozatát. Mindkét feladatot professzionális nyelvtudásának köszönhetően látta el kiválóan.

Nemritkán szenvedélyes igyekezettel kereste a választ a jelenkori regionális problémákra. A tények tisztelete, a kritikai megközelítés adott háttérrel az alkotó munkához, erőt esetleg tévesnek bizonyult tanok meghaladásához. Miközben a hatalomba kapaszkodás és a másikon átgázolás majdhogynem társadalmi normává vált, ő segített, meghallgatott, tanácsot adott. A méltányosság és igazságosság volt életének és kutatásainak vezérelve. Ezért szerették és tisztelték a pályakezdő kutatók, akik gyakran osztották meg vele gondolataikat, tudományos problémáikat.

Hrubi Laci motorikus szerepet játszott a regionális tudomány egyetemi meghonosításában. Aktív közreműködésével készültek az első európai uniós TEMPUS-pályázatok a területi politikai graduális és PhD-programok meghonosítására. Elismert és kedvelt oktatója volt a közgazdasági kar regionális és környezetgazdaságtani tanszékének. Jobbára zárkózott, sőt szigorú oktatónak tűnt. Pedig anekdotázó, jó humorú, kedves, művelt, széles olvasottsággal rendelkező, nagy szaktekintélyű oktató volt. Tanári megjelenése magabiztosságot és realitást sugallt. Szemében mindig ott fénylett egy derűs mosoly, a munkásszármazás öntudata és a mindent megismerni akaró kíváncsiság.

A kritika és az igényesség egyidejűleg jellemezte oktatói munkáját. Szigorú kritikusa volt egyetemi dolgozatoknak. A bírálóknak nem mindenki örült, ám az idő múlásával minden hallgató sokkal inkább értékeli a segítő kritikát, mint az üres dicséretet. Az igényes szigorúság emberséggel és jóindulattal társult. Rendkívül elkötelezetten támogatta a fiatalokat. Egyetemi oktatóként, kutatóként természetesnek tekintette azt. Jól érezte magát a fiatalok között. A kevésbé tekintélytisztelő vitákon is energikusan vett részt.

Ezért is merek szólni arról, hogy az utóbbi években egyre inkább tapasztaltuk rajta a megkeseredettséget, a változások iránti bizalmatlanságot, kutatási kíváncsisága is megcsappanni látszott. Szkeptikus véleményeket fogalmazott meg a tudomány hasznosságáról, a szakmai fejlődés perspektíváiról. Szomorúan vettük tudomásul, hogy minden segítő szándék, ösztönzés, sokszor kritika ellenére a sikeresen indult és folytatott kutatói pályán megtorpant, bizonytalanra vált, a pályáiv megtört.

Mind jobban készült a nyugdíjas évekre. Élete fő értelmének és eredményének gyermekei sikeres külföldi karrierjét tekintette. A közgazdasági kar Fészek című lapjában 2007 végén ekképpen fogalmazta meg jövőbeli élete értelmét, legfontosabb kívánságát: „Várom, hogy unokáim legyenek. Régóta nagyapa akarok lenni. És most végre világra jöhet egy kis ember, akinek a személyiségfejlődése tőlem is függ. Szerintem ez egyszerűen csodálatos dolog.” A két kisunoka nem élvezheti többé a büszke nagyapa szerető gondoskodását.

A búcsú pillanatában, majd pedig az emlékezés éveiben így találkozunk dr. Hrubi Lászlóval, kutatóval, a tanárral, a regionális szakértővel, a regionális tudomány alakítójával, elméleti és gyakorlati életművével.

Az elválás pillanata mindig a találkozásé is. Azé a találkozásé, amelynek még tudósgenerációk, kutatói tekintetek sokasága válik majd részesévé.

A szellem – az ő kritikai, humanista szelleme és igazságkeresése – legyőzi a halált. Itt marad velünk és figyelmeztet. Ha a hatalom, a pénz, az önzés vagy a gyengeség eluralkodásának nyomán mi már feladnánk, az ő szellemisége figyelmeztessen, hogy még van miért küzdeni.

Megtisztelő volt, hogy barátai lehettünk. Emlékét szívünkben is őrizzük. Isten veled, drága barátom. Nyugodj békében!

Horváth Gyula